

Tien jaar wintertellingen van roofvogels in de Hoeksche Waard

Gerard L. Ouweneel en Janus Verkerk

Ontstaan uit de destijds door de Landelijke Werkgroep Roofvogels gehouden midwintertelling van roofvogels, heeft de Vogelwerkgroep Hoeksche Waard (VHW) sinds 1986 iedere januari in haar gebied een integrale roofvogeltelling georganiseerd. Het resultaat werd jaarlijks samengevat in een rapport, dat alle medewerk(st)ers in hun brievenbus kregen. Met een aaneengesloten reeks van tien winters van roofvogeltellingen is het de moeite waard de resultaten te recapitulieren.

Gebied en methode

Het getelde gebied van de Hoeksche Waard beslaat ruwweg 290 km². Omgeven door Oude Maas, Dordtsche Kil, Hollandsch Diep-Haringvliet en Spui, bezit de Hoeksche Waard veel oeverland, bestaand uit grienden en buitendijks grasland. Karakteristiek voor de streek zijn de uitgestrekte landbouwpolders met als belangrijkste gewassen tarwe, suikerbieten en aardappels. De Hoeksche Waard bezit zestien woonkernen van verschillende omvang, die alle flink groeien. Het landschap van de Hoeksche Waard krijgt geleidelijk een parkachtiger aanzien. Voor roofvogels springen er vier gebieden uit: het Oude Land van Strijen, de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, de Korendijksche Slikken en het eiland Tiengemeten.

Steeds vallend rond 15 januari, hadden de tellers ieder jaar negen dagen de tijd om de tellingen te doen. In de praktijk kwam het meestal neer op het weekeinde van de midwintertelling van watervogels. Veel waarde werd toegekend aan opdeling in telgebieden die landschappelijke eenheden vormen. Voorts kregen de deelnemers "eigen terreinen" te onderzoeken op roofvogels, een thuiswedstrijd dus, die de trefkans verhoogt.

Verspreiding

Het centraal in de oostelijke Hoeksche Waard gelegen Oude Land van Strijen bestaat overwegend uit grasland, en is dus een opvallende enclave in het akkerbouwgebied. Van oktober tot diep in maart pleisteren er duizenden Kol- en Brandganzen, en 's winters veel Smienten, Kieviten en Goudplevieren. Hier zitten veel Buizerds en af en toe een Slechtvalk. In de Hoeksche Waard broeden Buizerd, Bruine Kiekendief, Torenvalk en Boomvalk; de Havik heeft inmiddels ook de eerste broedgevallen achter de rug.

De Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen vormt een uitgestrekt voor het publiek gesloten agrarisch bedrijf, gelegen langs de noordoever van het Hollandsch Diep onder Numansdorp. Cromstrijen herbergt vanouds veel roofvogels maar boekt de laatste jaren aan waarde in. De op de uiterste zuidwestpunt van de Hoeksche Waard gelegen Korendijksche Slikken leverden gewoonlijk de grootste verscheidenheid aan roofvogels op. Natuurmonumenten voert het beheer over dit uitgestrekte buitendijkse gebied, met 's winters grote aantallen ganzen, eenden en steltlopers.

Met Tiengemeten hebben de Korendijksche Slikken de exclusiviteit van overwinterende Bruine Kiekendieven en met Cromstrijen de overigens niet iedere winter korte of lange tijd in de Hoeksche Waard verblijvende Zeearend. Voorts is er nogal eens een Ruigpootbuizerd.

Het isolement van Tiengemeten had tot gevolg dat alleen in 1991 en 1993 het eiland kon worden meegeteld. Jammer, want een blik op de kaart suggereert dat Tiengemeten met zijn 300 hectare buitendijks terrein veel te bieden heeft. In 1991 was de score 20 roofvogels in vijf soorten en in 1993 34 stuks in zes soorten.

Tabel 1. Roofvogels in de Hoeksche Waard (exclusief Tiengemeten) in januari 1986-95.
Raptors in the Hoeksche Waard in January 1986-95.

Soort <i>Species</i>	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Rode Wouw <i>Milvus milvus</i>	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zeearend <i>Haliaeetus albicilla</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bruine Kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	2	1	2	3	4	6	3	4	2	2
Blaauwe Kiekendief <i>C. cyaneus</i>	7	15	10	7	12	8	15	6	5	3
Havik <i>Accipiter gentilis</i>	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Sperwer <i>A. nisus</i>	5	4	4	6	5	16	14	12	10	11
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	35	60	59	53	36	59	97	69	98	169
Ruigpootbuizerd <i>B. lagopus</i>	1	1	2	1	-	1	1	2	-	-
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	23	17	47	113	68	85	70	61	67	39
Smelleken <i>F. columbarius</i>	4	2	1	-	-	3	3	5	-	1
Slechtvalk <i>F. peregrinus</i>	1	1	1	2	1	2	2	3	2	3
Totaal <i>Total</i>	80	101	126	185	126	181	206	163	185	229

Het aantal getelde roofvogels tussen 1986 en 1995 verdubbelde ruim (Tabel 1). De toename komt bijna geheel voor rekening van Buizerd en Sperwer. De 169 Buizerds in de winter van 1994/95 waren uitzonderlijk; één atlasblok (5x5km) kwam zelfs met 40 Buizerds uit de bus, hetgeen voor een landbouwgebied het vermelden waard is. Van 1990 op 1991 maakte de Sperwer een

opmerkelijke sprong en handhaaft sindsdien zijn hogere score. Met een gemiddelde van 59 stuks per jaar over de reeks van tien jaar blijft de Torenvalk redelijk constant. Met de hoge score van 1989 vormde de Hoeksche Waard geen uitzondering op de ruime aanwezigheid in heel ZW-Nederland (Ouweneel 1989). In de winter van 1994/95 en trouwens ook in de daaropvolgende zomer was het mager met Torenvalken. Ook de dalende tendens die de Blauwe Kiekendief te zien geeft, bleef niet beperkt tot deze streek (Ouweneel 1994). De Bruine Kiekendieven werden vooral gezien op de Korendijsche Slikken waar de soort, met buitendijks Tiengemeten, overwintert. In vergelijking met de jaren zeventig overwinteren minder Rode Wouwen in de Hoeksche Waard. In de winter van 1985/86 waren er twee en in winter 1993/94 een. Op 14 oktober 1994 verbleven twee Rode Wouwen op Cromstrijen. Dit laatste gebied bezit ook enige faam als verblijfplaats voor Zeearenden. De vogel die van 24 oktober 1992 tot 14 januari 1993 in de Hoeksche Waard huisde, verkoos tot ca. 7 november Cromstrijen als verblijfplaats en ging daarna over naar de Korendijsche Slikken. Op 2 november 1993 verscheen weer een Zeearend op Cromstrijen, die daar bleef tot 13 januari 1994 en daardoor net niet de wintertelling luister bijzette. Deze vogel droeg een Poolse kleuring (B. Helander pers. meded.). De Zeearend die de daaropvolgende winter, op 17 november 1994 Cromstrijen aandeed, ging de volgende dag weer door (van Rij pers. obs.).

Overigens is de Hoeksche Waard voor roofvogels beslist geen veilig refugium. Met name in de streek rond Numansdorp vallen jaarlijks suspecte gebeurtenissen vast te stellen, zowel tijdens het broedseizoen als 's winters. In winter 1991/92 werden zes omgekomen Buizerds verzameld.

Summary: Ten winters of raptor counts in the Hoeksche Waard

During 1986-95, a January census of wintering raptors was performed in an area of 290 km² of mainly farmland in the SW Netherlands. Common Buzzards and Kestrels were numerous, but four other species were seen each year and another five species stayed in the area less frequently. Overall, numbers have gradually increased in 1986-95. A White-tailed Eagle, seen from 2 November 1993 till 13 January 1994, carried a Polish colour ring.

Literatuur

- Ouweneel G.L. 1989. Veel Torenvalken in het noordelijke Deltagebied tijdens winterhaljaar 1988-1989. *Sterna* 34: 37-39.
- Ouweneel G.L. 1994. Afgelopen winter weinig Blauwe Kiekendieven in het noordelijk Delta gebied. *Sterna* 39: 74-76.

Adressen:

Gerald L. Ouweneel, Lijster 17, 3299 BT Maasdam
Janus Verkerk, Roerdompstraat 86, 3291 VM Strijen